

DIVADLO CHIMAERA: SLAVNÁ NEMESIS

Autor předlohy: **Ladislav Klíma**

Koncept a dramaturgie: **Pavla Koháková**

Produkce: **Matěj Konečný**

Režie: **Pavla Koháková**

Hrají:

Matouš Fendrych - Sider

Michaela Čečková - Orea

Anna Šrámková - Errata mladší, Alžběta Škopková, komparz

Ida Balusková - Errata starší, Barbora, komparz

Vratislav Šrámek - Cortonský doktor, psychiatr, Škopek,

Háta, kamelot, komparz

Taneční choreografie: **Kristýna Svobodová**

Hudba: **Marek Juřica**

Závěrečný hudební podklad: **UGFC**

Hlas vypravěče: **Adam Lauer**

Light design, technika: **Matěj Konečný**

Výroba scény: **Dominik Chalupník**

Kostýmy - koncepce: **Anna Šrámková**

Výroba kostýmu Orey: **Veronika Tylich Váchová**

Grafické materiály: **Radovan Kotál (Lai6)**

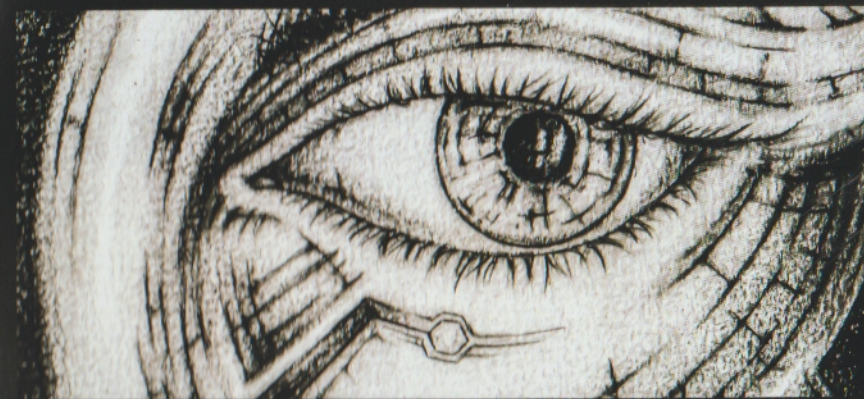
Fotografie: **Štěpán Rožek**

Premiéra 8. 4. 2025, U22 Praha

Délka představení: 90 minut bez přestávky

www.linktr.ee/DivadloChimaera

SLAVNÁ NEMESIS

EXPERIMENTÁLNÍ
DIVADLO CHIMAERA
DLE LADISLAVA KLÍMY

SLAVNÁ NEMESIS

Moci s božskou libovůlí kdykoli...

Mladému Siderovi učaruje alpské městečko Cortona, kde hledá odpočinek od viru velkoměsta. Místo toho zde narazí na střípky záhady, která ho v dalších letech o všechen klid připraví. A tak Sider balancuje na hranici mezi rozumem a šílenstvím, skutečností a snem, brakovým románem a hororem - aby se přestal bát přijmout osvobozující pravdu.

Experimentální inscenace podle groteskní povídky filosofa Ladislava Klímy.

DIVADLO CHIMAERA

Divadlo Chimaera, z.s. je mezigenerační poloprofesionální divadelní soubor, který vznikl v roce 2024. Soubor se zabývá inscenováním textů, které odrážejí soudobou společnost a vedou publikum k zamyšlení. První inscenací souboru bylo Ucho Jana a Lenky Procházkových podle stejnojmenného filmu o pokřiveném manželství v totalitních kulisách.

Inscenace je podpořena **Nadací Život umělce**.

Projekt je podpořen v rámci soutěže „Zásobník projektů - partnerství pro Prahu 10“ s finančním příspěvkem **městské části Praha 10**.

Inscenaci sponzoruje firma **Zen systems s.r.o.**

Děkujeme za podporu!

BYDLÍ BARBORA V CORTONĚ NEBO BRISAU?
KDE SE TI TŘI SEZNÁMILI? KDO JE SIDER...
JAKÝ JE DNES DEN!

LADISLAV KLÍMA

(22. 8. 1878 - 19. 4. 1928)

Exkluzivně přinášíme rozhovor majitelky literární kavárny Alžběty Kozové se solip-sistickým kazatelem Ivem Drakem.

Co je tedy zač ten Ladislav Klíma? Přiznám se, že o něm vím jen to, že napsal *Utrpení knížete Sternenhocha*.

To je dobrý začátek. Sternenhoch je asi jeho nejznámější dílo, které bylo uváděno i jako opera na Nové scéně. Byl to hlavně spisovatel a filozof, zvláštní samorost. Hodně ho ovlivnil Nietzsche, Spinoza nebo třeba markýz de Sade, ale má hodně vrstev, a když se o něj člověk zajímá, nachází u něj dost nečekaných vlivů. Žil bohémsky, hodně chlastal (a nejen to), a pak svěroval papíru geniální myšlenky a příběhy, co ho zrovna napadaly.

Takže toho vydal hodně?

Ani ne, většina vyšla posmrtně. Za živa tím svým dílem spíš platil. Například napsal nový příběh, ale pak neměl na nájem, a tak místo placení přesvědčil paní domácí, že ta hromada papírů, co jí zrovna dává, bude mít jednoho dne obrovskou hodnotu.

Zní to, jako že dnes to tu hodnotu rozhodně má. A tenkrát se tím psaním uživil?

Neuživil. Poflakoval se, jak to šlo. Živilo ho nejdřív dědictví, a když ho rozfofroval, tak se nechal živit od svých kamarádů a podporovatelů. Párkrát to zkoušel i s normálním povoláním, ale nikde moc dlouho nevydržel. Byl správce rozpadlých baráků, řídil stroj, kterému nerozuměl, a tak. Vlastně ani nedostudoval, vyhodili ho, protože...

Měl příliš nekonvenční a volno-myšlenkářské názory?

Tak. Dalo by se říct, že z Prahy ho vyhodili pro urážku císařovy nohy. Pokračoval ve škole v Chorvatsku, ale nebyl studijní typ. Vlastně docela dost cestoval, dokud měl za co. Ovládal francouzštinu, němčinu a další jazyky, ale vzděláním pohrdal, stejně jako všemi možnými institucemi. On teda pohrdal trochu vším, filozofy, a často i sebou.

Jakožto pozorovatel věcí metafyzických pohrdal obzvlášť filozofy pozitivismu, kteří vycházeli jen z ověřitelných faktů. Každopádně by asi

neměl radost, že je dneska zařazován mezi literární a filozofickou elitu.

„Pane, vy rušíte veřejný pořádek!“
„Pucejří, vždyť je můj syn profesorem filosofie!“ zařval zoufale Mateo.

„Ach! Toť něco jiného!“ omlouval se strážník a salutoval. „Respekt, lidé, před velkým neštěstím! A odpouštím vám, pane, urážku - vždyť v takovém hoří -“ Hlas mu selhal - i mnul si oči, aby zahladil slzu soustrasti.

Velký roman

To jsme trochu odběhli od toho, co od něj vyšlo...

Pravda. Dokud žil, tak vyšly jen jednotky knih, ale po jeho smrti část děl vydala Kamila Lososová. Hojněji jeho dílo vycházelo až koncem šedesátek v samizdatu a začal se o něj zajímat underground.

Každopádně s kvalitou knih, co vydala Kamila, je trochu problém. Klíma psal dost útržkovitě, a jak jsme si už řekli, tak občas část jeho díla skončila někde v hospodě na podlaze nebo u někoho v tašce jako dárek, anebo (bohužel) v kamnech. A tak v některých příbězích chybí kousky děje. No a Kamila se rozhodla to dopsat a taky trochu cenzurovat. Takže z drsného příběhu plného (doslova) hoven a filosofie, co si nebere servitky, se občas stal takový

romantický draculovský horor. To se rozhodla napravit Erika Abrams, francouzská překladatelka, která posbírala všechno od Klímy, co ještě posbírat šlo. Posledních 30 let pilně pracuje mimo jiné na sebraných spisech, které postupně vychází.

A jak ta Erika Abrams napravuje ty chybějící části? To tam prostě nechává díry v příběhu?

Jo. A je to super. Často děj končí v nejlepším, ale je zábava domýšlet si, co se dělo potom, a fantazírovat. Nakonec se stejně dozvíš aspoň v narážce, co se dřív stalo. A ta Klímová, ehm, přímočarost a syrovost tam sedí. Je to groteska, člověk se u toho musí smát.

Kamila Lososová byla tedy jeho partnerka, že měla přístup ke všem spisům?

Byla to jedna z žen, se kterými něco měl, i když ve svém vlastním životopisu tvrdí, že "vyjma několika návštěv v bordelech a potkávání v noci na mezích" ženy spíš jen "poplácával". Ten životopis je ale třeba brát s nadsázkou. Pár let bydlel s druhou manželkou svého táty. Mohlo by to skoro i vypadat, že mu jí přebral.

Říkal, že z "viditelných bytostí" má nejraději hory, mraky a kočky, a snad přece také ženy. Každopádně Kamila ho asi docela trápila, chtěl ji přeučit na sadomasochismus, ale z jejich korespondence vyplývá, že jejich představy o vztahu se docela lišily.

Nabízel jsem Ti, abys byla Potom mou sestřičkou, abychom se každého rána spolu stuchali na posteli, - což by nevyučovalo, abys byla pak za pár roků mou milenkou, měla se svým bratrem děti - víš, co mne nejvíce zlobí? že mé sestry umřely... Ale Ty nerozumíš z toho ničemu, myslíš, že jsem blázen nebo aspoň ožralý.

Korespondence s Kamilou Lososovou

Zní to jako provokativní a extrémní životní styl na začátek 20. století. Projevovalo se to i v jeho díle? Psal tedy vlastně spíš beletrii, nebo filosofii?

Oboje. Oboje je dost dobré samo o sobě a on to kombinoval. Často jsou to příběhy, kde postavy přemýšlí o svobodě a morálce, kterou má každý nastavenou jinak. Například je v pořádku být co nejkrutější a amorální, jen v tom musí být integrita a hrdinství. Hodně těch příběhů pracuje s motivy přízraků a hororovými prvky. Jsou tam učené postavy, ze kterých dělá blbce, a vedle nich zmatený hlavní hrdina, co čelí vnitřním konfliktům a neví, co se sebou. Nebo hrdinka.

Žen má v příbězích dost a nejedná s nimi úplně v rukavičkách. Neřekl bych ale, že by byl úplně misogynní, spíš je spravedlivě krutý ke všem.

To asi není žádný pohodový čtení na pláž ale spíš filozofická horská dráha, že?

Myšlenek je tam hodně, je to trochu nálož a občas to zní depresivně nebo nihilisticky. Na druhou stranu, absurdita je komická a čte se to dobře. Jak jsem říkal, má hodně vrstev. V jeho díle se dá hledat třeba i vliv ortodoxního mysticismu (Solovjov) a někomu to naopak může přinášet naději. Zabývá se božstvím. Podle něj je všechno jen tvůj subjektivní dojem. Klíma tvrdil, že svobodný člověk může být nad vším - nad pravidly, společností, dokonce i nad smrtí.

Již v dětství byla mou základní, všude, raně mlhavě probleskující a přitom mohutnou vlastností Vůle, stále sebe objímající a vše absolutně komandující. Těžko žít s ní dospělemu, těžší dítěti... Myslím, že u mých sourozenců byla vyvinuta víc než u mne, protože zemřeli...

Vlastní životopis

Takže se v té jeho literatuře hodně umírá?

Občas ano, ale ne vždy definitivně. Každopádně smrt bral Klíma jako něco mistrovského a velkého. Naplánoval si i sebevraždu, ale ta se mu pak nedařila, protože jí pořád odkládal. Měl důležitější věci na práci (treba pít). I když měl odolný tělo, nakonec umřel ve 49 na tuberkulózu. Což asi není překvapení vzhledem k jeho životnímu stylu. Známa je historka o tom, jak sežral krysou, kterou sebral kočce.

Chudák kočka. Co bys mi od něj tedy doporučil?

Záleží, jak dlouhým textem chceš začít. Nejkratší jsou povídky, ty jsou snadno k nalezení i online. Z těch dlouhých věcí doporučuju Velký roman. Kdyby tě to nebavilo číst, tak je několik věcí nahraných jako mluvené slovo. V divadlech se občas objevuje Utrpení knížete Sternenocho, Edgar nebo Lidská tragikomedie - ta byla napsaná přímo pro divadla. Vyšly i další romány, deníky, korespondence i filozofické texty. Ale to ti nebudu vyjmenovávat, to najdeš na Wikipedii.

Mohl bys mi tedy shrnout jeho hlavní filozofickou myšlenku?

Ještě ne. To si přečteme kdyžtak v další části programu po hře. Schválně jestli nás v tom uvidíš.

1908 jsem se vhrhl plnou parou na systematickou praktickou filosofii. Výsledky ohromné rozkoše, ještě větší než při beletristování, ale také těžší a palčivější. Následujícího roku dostoupil jsem vrcholu svého dosavadního života: našel a parciálně přisvojil si Deoesenci.

Vlastní životopis

O KLÍMOVÝCH TÉMATECH A DRAMTIZACI ROMANETA

Jedno z hlavních filozofických témat Klímových děl je *egodeismus*. Jde o to, že "já" jsem snící Bůh a v každém mém snu si můžu zcela svobodně vymyslet postavy a vztahy s nimi a prožít různé životy v různých časech. Tento radikální subjektivismus vytváří dojem, že já (jediný Bůh) mám svrchovanou moc tvořit svou realitu - protože jediná realita je moje individuální, subjektivní vědomí.

V Klímových prózách se tak často objevují dva typy protagonistů. První jsou postavy, které vědí o principu jakési reinkarnace, kdy se po smrti dostanou do Orku, kde se stanou **vševědoucími**, a pak si jdou prožít svůj další život. Často jsou vykreslené jako postavy strašidel nebo morálně diskutabilních vrahů. Nemají respekt ze smrti, protože stejně vědí, že je dočasná. Oproti nim jsou další protagonisté **"normální lidé"**, kteří mají informace jen o právě probíhající životě a jsou naprosto zmatení z toho, co se děje kolem.

Výše zmíněný princip egodeismu je hlavním důvodem, proč jsme zvolili text *Slavné Nemesis* k inscenování. Bavila nás na textu provázanost dějových linek, nekonečno otázek, vršení záhad na záhady. Užívali jsme si protijdoucí myšlenky a názory postav.

V letech 1916–1920, kdy se odehrává většina děje, sledujeme Oreu jako zástupce prvního typu protagonistů, jak tahá za nitky a vychutnává si pomstu, protože ví... Oproti ní Sider nic netuší, a ač si o něm z počátku myslíme, že je kladná postava, postupně spolu s ním překvapeně zjišťujeme, že to není pravda. Errata osciluje mezi oběma póly - občas je člověkem z masa a kostí, zmatená stejně jako Sider. Se silící vůlí k činu začíná Errata vidět více. Na závěr se všechno vysvětlí (a přitom vůbec), když se podíváme na reinkarnaci trojice z roku 1820, kdy naopak Sider a Errata byli hybateli děje a Orea se nechala vláčet.

Sidera můžeme vnímat jako hrdinu očisťujícího se od pocitu viny, nebo naopak jako člověka postupně propadajícího šílenství - ostatně, co když se celý příběh odehrává jen v jeho hlavě? Sider řeší smysl života, smysl světa, smysl sebe. Postupně se zbavuje všeho majetku a imaterialisticky směřuje k božství, které je v kontextu *Slavné Nemesis* zcela jiné než to katolické. Orea mu je v tomto směřování velmi nepředvídatelným průvodcem a jejich vztah se v obou reinkarnacích pohybuje někde na hranici lásky a nenávisti.

V průběhu dramatizace a tvorby jsme hledali spojitosti, které mezi postavami vytvořil nejn sám Klíma, ale i redukce na pět herců.

Od začátku bylo jasné, že Errata se bude dělit mezi dvě herečky - v jejím mladším a starším provedení. Reinkarnace Erraty vidíme během příběhu vícekrát než u jiných postav. Ostatně, víte jak dopadla Errata v roce 1820? Postupně jsme našli i klíč k Barboře, která má v našem podání s Erratou mnoho společného.

Dále se v příběhu vyskytuje několik racionálních postav, které nic duchovního neuznávají a věří jenom vědě, ideologii, empirické zkušenosti a moudrosti stáří - doktor, psychiatr, Škopek, Háta. A všichni za svou racionalitu zaplatí iracionálním trestem. Doktor nad sebou ztrácí kontrolu pod vlivem alkoholu, jeho největší nepřítel psychiatr je zmlácený křečkou chovankou. Na Škopka spadne z ničeho nic trám, zatímco jeho věřící žena vyvázne bez zranění. A Háta za svou touhu po úředním lejstru skončí zavalena skálou.

Klíma byl skeptický vůči jakémukoliv absolutnímu smyslu života, přičemž hlásal, že svrchovaná vůle člověka může přemoci osud. Nejlepší jedinci jsou ti, co dokáží mít silnou vůli být naprosto svobodní nezávisle na okolnostech, omezeních či pravidlech společnosti.

Mít silnou vůli ale není samozřejmost. I Orea, která se od začátku jeví jako ta, která má všechno pod kontrolou, občas ztrácí půdu pod nohama. A naopak jindy submisivní Errata v sobě objevuje střípky vůle a síly jednat.

Baví nás nejednoznačnost konce, kde můžeme diskutovat o tom, jestli šlo o pomstu nebo dar, jestli je Siderova smrt, a s ní spojený přechod do Orku, trestem, vykoupením nebo požehnáním, a jestli je v kontextu díla gloriifikovaná sebevražda hrdinstvím nebo zbabělostí.

Na pozadí příběhu se dílo zabývá smyslem lidského života, utrpením a konečností lidské existence. A i když příběh položí mnoho otázek a na všechny nabídne odpovědi z mnoha perspektiv skrz příběhy rozličných protagonistů, Klíma žádné moralizující poselství nepředává. Správnou odpověď si musí vybrat divák sám.

Závěrem bychom rádi řekli, že jsme se snažili při interpretaci povídky a přenosu na jeviště neztratit žádné důležité téma. Jeden motiv nám ovšem nutně vypadl - specifíkem Klímova rukopisu je odkazovat se tu a tam na antické bohy a na Napoleona. To první jsme aspoň trochu zachovali, ale Napoleona bohužel jen takto zmíníme v programu. 18. 6., kdy Sider ukončuje svůj příběh, je den, který staří Řekové zasvětili Nemesis, bohyni spravedlivé odplaty. A též 18. 6. 1815 bojoval Napoleon Bonaparte u Waterloo. Soudobé historické události Klíma v příbězích jinak spíše ignoruje, a tak ve Slavné Nemesis nemá první světová válka žádný vliv na Siderovu finanční a časovou nezávislost. Prohození barvy šatů Orey a Erraty oproti originálu vychází z našeho estetického citění, psychologie barev a naší víry v to, že zrovna na tomhle Klímovi nezáleželo.